

FILÍPENSI

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Filípu

Enepora koyuhópeti, hara yóno xapana Itukó'oviti ya pitivóko iháxoneti Filípu. Turíxoá Poûlu neko êgereja yaneko p'apeke yónoa koyúhoponea emo'u Itukó'oviti. Yokómomapihi ne Átu 16.12-14. Koati ika'ákovokutike óvo ne Poûlu yutoxôa ra koyuhópeti. Éxokoa Poûlu neko íhae Filípu enó'iyea tiú'iti koekúti vékoku xâne hokoti Jesus. Yónoa okóvo Poûlu neko inámati kutípotihiko Jesus vo'oku ápeyea xâne xapákuke ihíkaxoti ihíkavoti ákoti itukapu ukeâti xoko Itukó'oviti. Éxokoa Poûlu nókone kó'iyeahiko vo'ókuke ne tiú'iti koekúti vékokuhiko. Haina póhutine, itea koati ikoró'ixinovotimaka íhae Filípu vo'oku páhoenoahiko, huv'oxeake ya nókone.

Éxokoamaka Poûlu ne íhae Filípu ákoyea omótova okóvo. Koyúhoinoamaka iyúseyea kaná'uko ne hókeahiko Jesus vo'oku kixoku kúveovo Vúnae, koáne vo'oku elókeyea okóvo, koáne vo'oku ákoyea haxákeapukoko, koáne vo'oku itúkeovo tiú'iti ikéneke Jesus. Enékoahikomaka kónokea íkutipasikeovo kixóvoku Kristu ya ákoyea kapáyasakapu, koáne ya itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, kuteâtimaka kixoku itúkeovo ne Kristu yaneko ivokóvo kuruhúke, kutí'inokemaka kapayásokopati Itukó'oviti, porexoâti itúkeovo hána'iti ihayú'iyuti ya uhá koêti.

1 ¹Yutóxinopinoe úti, undi Poûlu yoko Timóti, uti ovoxe Kristu Jesus. Pahúkinopeanoe úti ra koyuhópeti, itínoe íhae Filípu kasása'upone Kristu Jesus, keánemaka itínoe inuxínoti itukéti ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, yoko itínoe noivókoeti itúkeovo ndeákinu ya imokóvokutike. ²Itúkapu ya hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka ya úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

Orásauna Poûlu

³Íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvónone, vo'oku uhá koeti púyaevo ongóvo ve'ókukeno. ⁴Uhá koeti indúko orásaum, kóyekune émbeminopinoe Itukó'oviti ya elókekoke ongóvo. ⁵Íngoroixovo xokóyoke vo'oku kixékunoe hivó'oxinu ngóúkoponea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, ukeâti inâ kitipoánoe tukú koeti kó'oyene. ⁶Enepone únati itukéti tûriu Itukó'oviti xepákuke, koati

enjoâti koúsokeamo tukú koetímó neko káxe aukápapune Kristu Jesus. ⁷Koati motokeâti kó'inopineye inzóneu, vo'oku ákoyea ngurŕkapinoe inzóneuke, yusíkotí itúkeovo ika'ákavokutike óvonzeixo, áko'o koeku énjokea kaná'uko ra inámáti ihíkavoti xoko âvoti akutípoa, áko'o koeku nzuvó'oxea po'inu úti kóxuna'ixeovo hókea, koáhati kutikókotíne úti vitúkeovo ko'itúkeinoti Itukó'oviti ya hána'itíse seánakovi. ⁸Éxoá Itukó'oviti kaná'uyea yupíheovo inángurukeovopinoe, koane yupíheovo ákoyea omótovopinoe ongóvo. Yoko enepora kó'iyeaneye ra inzóneunopinoe, koati ukeâti xoko Kristu Jesus.

⁹Émbeminopinoemaka Itukó'oviti inamá'axoyeane ukopóno ne ákoyea omótovokoko yokóvo, xaneâtimaka itíkivo koati exoâti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Émbemoamaka yéxi péni iséneuno uhá koeti koekúti, ¹⁰maka itúkapune kixovókuti yupihóvoti unáko ya uhá koêti ne neívokoxo, epó'oxo itíkapunemaka ponóvoti ákoti óvaku yaneko káxe aukápapu Kristu Jesus, ¹¹koáne itúkapunemaka ainóvoti únatinoe koekúti itíko vo'oku xunako Jesus Kristu ya xikóyoke, kutí'inokemo ihayú'íkokonoti koane kahaná'íkokonotimo ne Itukó'oviti.

Koati ovoxe Kristu ne Poúlu

¹²Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'amaka yéxi itúkeovo vo'ókuke ne uhá koeti tiú'iti ngxókonoku, kutí'inoke ukopónoti ra inámáti ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus. ¹³Yoko koati exoâti húndaru koyonónuti ika'ákavokutike itúkeovo vo'oku ngoyúhoyea koeku Kristu kutí'inoke inga'ákokonoti. Koane éxoamaka ha'ínehiko, enepone uhá koeti húndaru koyónoti ya óvokuke nâti, kó'iyeaneye. Éxoamaka uhá koeti po'ínuhiko xâne yâye. ¹⁴Epó'oxo vo'ókuke ne ingá'akeovo, inamá'axoneoxo ako pika koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko úti xoko Kristu, kalfhanini uhá kó'iyea. ¹⁵Kaná'uti ápeyea po'ínuhiko koyúhoti koeku Kristu vo'oku kahá'ayea itúkeovo ihayú'íuti ya undíke, oposíkotí enó'iyea hokoâti ya undíke. Itea ápemaka po'ínuhiko koati ponóvoti isóneu koyúhoti koeku Kristu. ¹⁶Enephikone ponóvoti isóneu, koati itukoâti ne itukéti vo'oku ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne, exoâti noívokoxeonu Itukó'oviti énjokea kaná'uko ra inámáti ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus xoko âvotihiko akutípoa. ¹⁷Itea enepohikoneko po'i koyúhoti emo'u Itukó'oviti, koyúhoinoke koeku Kristu, koati kahá'ati kapáyasokeovo, kene haina vo'oku pónevohiko isóneu, po'okoâtihiko kurí'uxeovomo tiveko ngoêku vo'ókuke, koeku óveam ika'ákavokutike.

¹⁸Yusíkotí kó'iyeaneye, itea ako yuvâti, vo'oku koêkuti koeku koyúhoyeovo ne inámáti ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, kóyeane elókeyea ongóvo. Yusíkotí itúkeovo vo'oku kahá'ayeahiko ikótivexea ngoêku, áko'o vo'oku itúkeovo ya ponóvoti isóneu koyúhoyeahiko, kóyeane elókeyea ongóvo. Epó'oxo ákomo hunókoku ra elókeko ongóvo. ¹⁹Yoko énja itúkeovomo ya koeku itúkinonu orásaum, koáne vo'oku huvó'oxeonumaka Sasá'iti Omíxone Jesus Kristu,

kutí'inokemo mihe'ókinonoati Itukó'oviti ne onjéne imbúhikoepa ra ika'ákovokuti. ²⁰Enepone koáti hána'iti yúmo'injovone koane ânja indóponea harâ'a, ákoyeamo ápahuina índuke koteyókonutimo nonékuke Itukó'oviti, koane ixómoyeamo ombósiko ngahána'ikea Kristu ya uhá koeti ngxokoku indúkeovo, ákoti apáhuina xâne mbíkone. Yoko kuteâti ixómoyea koéneye inzóneu tukú koeti kó'oyene, énomonemaka koéneye ombósi'ixone kó'oyene, koêkuiko ámbeyea yara kúveu mêum, koánemakamo ya pevótike. ²¹Vo'oku hara indúko ámbeyenoke, ngo'ítukeino Kristu. Kene ivangápu, yupihóvotinoxomo unako ngoêku ya xokóyoke. ²²Itea ava'ávo ênjo vo'oku indúkea ítuke Itukó'oviti koeku ámbeyea yara poké'e, yane ákone enja noívangoe. ²³Koati apêti ne pi'âti koekúti ânja indúkea, ákoinoke enja noívangoe yane pi'âti. Ngahá'anemaka mbihópea xoko Kristu. Koáhati énomone itukóvoxo koekúti yupihóvoti unáko ya uhá koêti. ²⁴Itea ve'ókukenoe, énomone kónokino ámbeyea yara kúveu mêum. ²⁵Epó'oxo koeku énjea kénokinunoeko, koati enjoâti ítúkeovomo yáye ovó'ingo. Énjoa kóyeyeanemo ámbeyea xepákukeno, motovâti yukóponi ikéneke Kristu, koane motovâtimakamo elókeyea yokóvo ya kívivo Kristu. ²⁶Yané'e inamá'axonemo áva kutí'inoke itikónuti yéyexovoepo koeku ngáyukopeovoikomo xepákuke.

²⁷Kene enepone koati nokonéti xepákukeno, énomone kénoki péni kixeku itíkivo, kuteâti nókone kó'iyea úti yane inámati ihíkavoti íhikaxovike Kristu. Yane yusíkoti noínjoponeopinoe, áko'o yusíkoti ángo'oyea xepákukeno, kóyeanemo énjea títiu kéyeyi ikéneke Kristu, koane poéhayanemo yónoku iséneu ikéneke. Koane enjoâtimakamo kutikokó kél'yinoe kóxuna'ixivo ípili tumúne ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus kutípone úti. ²⁸Hákonoe kalihú'ina píki koêkuti okopópi, vo'oku énomonemo éxeahiko yonópeamo ipihóponovokutike. Énomonemakamo yéxi yenópimo xoko Itukó'oviti. Yoko koati ukeâti xoko Itukó'oviti ne ákoyea píke. ²⁹Enepone seánakopi Itukó'oviti, haina póhutine kitípi Kristu, itea koatímaka keítaponivo kotíveti vo'ókuke. ³⁰Yoko koati kexuná'ixovotinoe ya tiú'ítike koekúti ikéneke Kristu, kuteâtimaka neíxoneno njokóyoke yanekóyoke. Yoko énomonemaka yeyékoxonoe kóyeyeaone ngoêku.

Ixíko'okoa Poúlu ne íhae Filípu kónokea kóseanayeokoko

2 ¹Enepone koati kaná'uti kixóvoku úti ikéneke Kristu, koati yuixóvoti uti venékeokoko koane kotiú'ikokoti uti visóneu, vo'oku ákoyea omótovokoko vokóvo, haína? Hainá'ikopomaka poéhapeane visóneu xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ákoti ihaxákeakaka visóneu? Hainá'ikopomaka vítupa'ikeokoko yoko kóseanayeokoko úti? Hainâra, koati énomone koéneye ne kaná'uti kixóvoku úti ikéneke. ²Émbemopinoe iké'elokexi ongóvo koeku itíkivo xâne póhutine yónoku isóneu ikéneke Vúnae, koane kutikokó kél'yinoe ya kixeku ákoyea omótovokoko yokóvo, koánemaka ya itíkivo xâne póhutine eópone omíxoneke yoko isóneuke, póhutinemaka yúmo'ixovone ítúkea ikéneke Vúnae. ³Koêkuti itukéti ítike, hako itukovo vo'oku poéhayanemo unako kêku yíxovo, áko'o vo'oku yopósiki ihéyu'ikikono, itea ítíka ya ákotike kepayásakapu.

Yoko péhutinoe, konókoti yónea yokóvo unako koêku ne po'ínuhiko xâne. Kene hako itukóvo unako kêku yóno ne iséneu inúxotike. ⁴Hákomaka poehâne yâha itíki yíxovo, itea usó yákoyemaka ya aha po'ínuhiko xâne itúkea.

Kixoku koeku isóneu Jesus enepo inâ ikútipasikovovi

⁵Enepone kixoku koêku isóneupinovo ne Kristu Jesus, énomonemaka ákoeneye iséneupinovo. ⁶Vo'oku koati póhutinehiko ne Jesus yoko Itukó'oviti, itea usó kóye ne Jesus kuríkea itúkeovo koati kuteâti ne Há'a. ⁷Epó'oxo uha-uhá kíxoa kuríkea neko kixóvoku itúkeovo koati kuteátine Há'a yaneko itukóponovo ovoxéti, enepo ikútipasikoponovo xâne yara kúveu mêmum. Koati ikútipasikoponovoviti yaneko símeaku. ⁸Yaneko íhokoponeovoku kixóvoku xâne, yupíhova ikálihuxopeovo, epó'oxo kuri'ó koe Itukó'oviti itúkea ahá'inoa, muhíkova ya ivókeovo kuruhúke. ⁹Koeku kó'iyeaneye, koati kapayásokopati Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko teyonéti. Poréxopamaka Itukó'oviti itúkeovo teyonéti ne iha Jesus ya uhá koeti po'ínuhiko ihâe ¹⁰maka uhá ákoene xâne ya vanúke koáne yara poké'e koánemaka ya xapa ivokóvotihiko, ipúyukexino Jesus, ¹¹koane heú ákoenemaka xâne koyúhoyea nonékuke po'ínuhiko xâne itúkeovo unae uhá koêti ne Jesus Kristu, kutí'inokemo ihayú'ikokonoti Itukó'oviti, Ha'a úti.

Kauhápu'ikoti xâne kûrivokoevo ne kutípoti Kristu

¹²Itínoe ákoti omotóva ongóvo, kuteâti koeku kóyekuneyea kitípinu, yoko haina póhutine yaneko ambê xepákukenoe, itea ínapoxo kó'oyene koeku áng'o'oyea, ípihea tumúne ne itíki ahá'inopi Itukó'oviti, itínoe koítovone. Énomone itíko, yexókovotimaka itíkivo teyoti Itukó'oviti, pivoâtimaka keíkaxu'iki okóvo. ¹³Vo'oku koati Itukó'oviti ko'itúke xikóyoke. Énomone porexópi iséneu kehá'ayi itíki ítuke, koane énomonemaka koxunákopi keúsoki kuteâti ne únati ahá'inovi.

¹⁴Koêkuti ítike, itíka ya ákotike kepahákapu, koáne ya ákotike yarixákaka, ¹⁵maka itíkapune xâne ákoti koyuhoâti ápeyeva váhere ítuke. Yanê'e, itímakamo koati sasá'iti xe'éxapone Itukó'oviti ákoti óvaku, ákotimaka ikapítí'ikapu xapa xâne kûrivokoevo, enepohikone ainóvoti ákoti panâpu, ákotimaka kayúsea kixoku itúkeovo. Yane keuhápu'ikoatihikomo kuteâti kíxoaku hékerekhiko ya vanúke kauhápu'ikea ovâti ra poké'e. ¹⁶Koeku yéxoki po'ínuhiko xâne ne inámati ihíkavoti poréxoti inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, itínoemo éyenjovope yaneko káxe aukápapu Kristu, vo'oku itínoe ákoinoke ko'ítukehí ángoe ítukeke Itukó'oviti, koane itínoemaka kutí'inoke apêti itóponone ne ngóxuna'ixeovo ya ítukeke Itukó'oviti.

¹⁷Yusíkoti óvokeovo indína enepo ngaepékakana, itea enepomo injakánaneye, kutí koetímo ingó'iparaxoke Itukó'oviti nê'e yoneâti oukeke ne inúxoti ímbaraxoake, enepone ngóxunanevo ítukeke kutí'inoke kivóvotinoe Itukó'oviti. Epó'oxo enepo injakánaneye, elóketimo ongóvo, koane motóvamaka elókeyea yokóvo. ¹⁸Aélokenoekopo yokóvo. Ngoánemakamo, kutikokó koetímo ne elókeko vokóvo.

Ha'ínehiko Poûlu

¹⁹Ngúxoá ya xoko Vúnae Jesus ákoyeamo ingáxú'ikenexa mbahúkinopinoe Timóti, motovâti kouhepekeopeamaka inzóneu enjáne kéyekunoe. ²⁰Vo'oku ako po'ínu kuteâti isóneu Timóti, ikaná'uxoateoxo yónea okóvo ne unako kékunoe. ²¹Uhá koeti po'ínuhiko xâne, aínovo yonóheixoati okóvo ne ítukevo. Ako yána okóvo ne ítuke Kristu Jesus. ²²Koati yexoâtinenoé motó'iyeva kúveovokono ne Timóti, vo'oku kaha'iné kixeonu ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti ítuke Kristu kuteâti koeku xe'exáti huvó'oxea há'a. ²³Ehá'axomo enja ngixókonokumo, ngúxoá mbahúkeamo nê'e xepákuke. ²⁴Ngúxoamaka ya xoko Vúnae ákoyeamo ánju'ikene mbíhea xepákuke.

²⁵Itea kóyeane íninja ngónokea mbahúkopinopinoe Epaforodítu, mbo'ínu xoko Jesus, nza'íneamaka ya itukétike. Eneponê'e, koati ivokóponovoti ko'ítukeyeya ya ítuke Vúnae. Koatímaka péhoenonu omínonu hivó'oxinuke ya nóngoneke. ²⁶Mbahúkópatimo vo'oku inákurukeovopinenoé, koane êno tiveko isóneu vo'oku yeyékoxi ká'arineyeya. ²⁷Koati kaná'uti enó'iyeya kíxoaku aríne. Kalíhanini ivókeovo vo'ókuke, itea kóseana Itukó'oviti. Haina póhutine nê'e, itea kóseananumaka, puinónuti yupíheovo ikáxú'iyeya ongóvo eneponi ivakápu. ²⁸Vo'oku ká'arineyeya yanekóyo, íyovoneoxo ongóvo mbahúkopinopea kó'oyene, maka aélokeneoxo yokóvo neixápa, epó'oxo maka hákone po'i yónoku inzóneu. ²⁹Aélokeneoxo yokóvo simâpi vo'oku ítúkeovo po'ínu úti xoko Vúnae. Xâne kuteâti, koati konokoâti tíyinoe. ³⁰Kalíhanini ivókeovo vo'oku yupíheovo kóxuna'ixeovo ya ítukeke Kristu. Yoko usó kóye ivókeovo, motovâti huvó'oxeonu ya nóngoneke, koeku ákoyea omótova hivó'oxinu, vo'oku ákoyeanoe melíkanu.

Yuho Poûlu koêku ne poe'á kixoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti

3 ¹Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko po'i ánja ngoyúhoinopea: Aélokeneoxo yokóvo ikéneke Vúnae. Ako ímanjapu ngáyukopinopi yúnzo kuteâti koeku yunzó'inopi yanekóyoke, vo'oku kotiú'ikopitinoemo. ²Neixípa ne xâne ínzaú tamúku, enepohikone ákoti itukapu kaná'uti ko'ítúkeinoti Itukó'oviti. Enepohikonê'e, koati ihíkaxoti xanéhiko kónokea ápeyeya muyókuke hoénaxovope ítúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone sirkunsidá kó'iyeya, motovâti koíteova Itukó'oviti. ³Koati utíneoxo apê muyókuke ne kaná'uti hoénaxovope vitúkeovo xanena Itukó'oviti, uti ihayú'ikoti Itukó'oviti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone. Utímaka koati elokeâti okóvo ne ítukeinovi Kristu Jesus, vitukoâti víhuinovo nê'e, ya koêkuni ítúkeovo koekúti kuteâti sirkunsidá kó'iyeya ne xâne víhuinovo. ⁴Eneponi omotóva ítúkeovo koekúti kuteâti sirkunsidá kó'iyeya víhuinovo, mani êno ínzuinovo. Koêkuti inixoâti yusíkea íhuinovo koekúti kuteâti, ínapoxo úndi eneponi akoéneye. ⁵Vo'oku oitu koé'iko ngaxéna ike

imbúhikine yara kúveu mêum, sirkunsidá ngoéne, kuteâti nókone ngó'iyea, undi izaraelíta, undi ámoripono xanéhiko noívokoe Itukó'oviti. Undímaka ámoripono Mbejámi, po'i iháxakoku njanéna fhae Izarâe. Undímaka koati kaná'uti êbereu ákoti ánahi. Yane yuinjeovoxo nzókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, undi farízeu. ⁶Yane yupíheovo ngahá'ayea ngotíxea nzó'e, koâti vaheréxinoati índuke ne kutípohihiko Jesus nóvoke, ininjoâti itúkeovo pahukóvotihiko. Yane mbónea ngxokoku indúkeovo, kuteâti páhoenovi ne Ponóvoti Kixovókuti vitúkea ya yútoeke Muíse, undi koati sasá'iti ákoti motovâti koyúhoyea ápeyeya mbahúnevo. ⁷Itea enepora uhá koeti íninjone itúkeovo hána'iti itópoinonuke nóvoke, kutí ngxoxa ákoti itúkovo ke kó'oyene koeku énjeane Kristu. ⁸Koati yupihóvoti íninja ákoyea itúkovo ke ne uhá koeti po'ínuhiko koekúti, nonékuke unáko ne énjea Únaem Kristu Jesus, enepone yupihóvoti anú'ukea unáko ne po'ínuhiko koekúti. Énomone nguríkopino ne uhá koeti ínzuinovoke nóvo, koane kutí ngxoxa íhomúyoti yupihóvoti kótirinayeokono, motovâti ápeyeya Kristu ya njokóyoke, ⁹motovâtimaka nzasá'ipea xokóyoke, ákoti itukapu nzasá'iko ínzuinovo ukeâti indúkea páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea, itea itúkeovo nzasá'iko ukeâti ngúveovo Kristu ne ínzuinovo. Énomone ne sasá'iko úti ítukeinovike Itukó'oviti koeku kúveovo uti Kristu. ¹⁰Ngaha'a ungóponea énjea Kristu, koáne ne hána'iti xunáko exókovoti yaneko exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti. Ngahá'amaka ngahá'ineyeya Kristu koeku véngea kotívetike koekúti, kuteâtimaka vékea Kristu yanekóyoke, koane íngutipasikeovamaka yaneko ivokóvo kurúhuke. ¹¹Yane ya uhá koeti ngxokoku ngóxuna'ixeovo, ngxoxa indóponeamo ne yúmo'injovone ámbepea ya xapákuke kutípoti Jesus, exepúkapea ukópea xapa ivokóvoti.

Kóxuna'ixovo Poúlu ikéneke Kristu

¹²Haina ngoêti indóponeane indúkeovo úsotine ikéneke Vúnae ákotine ovónuku, áko'o indúkeovo ponóvoti ákotine mbahukápu, itea anéyeingo ngóxuna'ixeovo motovâti indóponea ne ahá'inonu Kristu Jesus, enepone iháxikinonukemaka nzókea. ¹³Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, íninja avoyea indápana nê'e, itea hara ngôe: Nguríkoane ingéneke ne koekútihiko pihotíne, koêkumaka ixómoyea ngóxuna'ixovo indóponea ne koekútihiko ovotí'iko ndumúneke. ¹⁴Mbihotíne xoko ânja indóponea, enepone koâti únati íparaxeonukemo Itukó'oviti, enepone iháxikinonukemaka nzókea Kristu Jesus. ¹⁵Hukínóvoti ngíxeopinoe: Uhá koeti xapákuke úti úsotine ikéneke Kristu, ákotinemaka óvaku, ákoenemakaye isóneu. Itukovo pó'iti koêku ne isóneu, kóyeane mo kóuhapu'ikinopeanoe Itukó'oviti ne nékone kél'iyi. ¹⁶Yoko kuteâti koeku íhikaxeovike ne ihíkavoti hókone úti, vítone vitúkea tukú koeti kó'oyene, énomoneikopo háka úti.

Itúkoheovoti ya hókea Kristu

¹⁷Ítínoe mbo'ínu xoko Kristu, hara hekánoe ngxokoku indúkeovo. Yapá'akamaka ne xâne hókeaxo, kuteâti ne nefxone xoko kixokoku vitúkeovo, úndi yoko

Timóti. ¹⁸Vo'oku êno xâne okopâti ne ihíkavvoti koyúhóti ivókinovovi ne Kristu kuruhúke, enepone vñhikaxone. Yoko kali êno ngáyu'ixea yanekôyoke ngoyúhoinopeano koêku, koane ngáyukopinopeakomaka kó'oyene. Koati kotívetinonu koeku nekôyohiko. Írihikovo nzo'ouke vo'ókuke. ¹⁹Yoko ya hunókokuke, koati ipihóponovokutike yonópomo. Poéhane âha kíxeova hokóhiko, ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti hóko. Enepone koekúti mani teínoke itúkea, koati énomone itúkohiko éyexovo. Poéhane kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu. ²⁰Kene úti, hara yónoheixo visóneu xoko koati kaná'uti poké'êxa úti vanúkeke, úkeakumaka Koitóvoviti, enepone Vúnae Jesus Kristu, kúxoixoponemaka úti káyukoepovomo. ²¹Énomonemo sa'irí'okopa ne kixeóvovoti muyo úti, uti xâne yara kúveu mêum, ya inámati koxe'u úti, yupihóvotinemomo unáko kuteátine muyo Kristu. Yoko koati apêti xunáko kíxeovinemoye, vo'oku ápe xunáko natíxea oukeke uhá koeti koekúti ákoti motovâti okópea.

Ako tôpi enékeake Poúlu ne íhae Filípu

4 ¹Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus ákoti omotóva ongóvo, yupihóvotinemomaka inángurukeova, yákoenenoe kuteâti kéyeku kéxuna'ixivo ikéneke Vúnae. Koati itínoemomaka elókeinoke ongóvo, koane itínoemomaka ápeinokemomo ímbara xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa.

²Émbemoma ra Évodea yoko Síntike ákoyeane ópoe'ainokoko isóneu koane kutikókó kó'iyea isóneu ikéneke Vúnae. ³Émbemopimomaka, iti koati kaná'uti nza'íne ya ítukeke Itukó'oviti, hivó'oxi ra pi'âti mokexa úti, vo'oku aínovo koxuná'ixovoti huvó'oxeonu ya itukétike yanekôyoke, koeku ngoyúhoyea ne inámati ihíkavvoti koyúhóti koeku Jesus. Kuteâti huvó'oxeonu ne Keleménti yoko po'ínuhiko nza'íne, énomonemomaka kíxeaneyea huvó'oxeonu ne pi'âti sêno. Yoko aínopovone apêti íha koyúhopeke Itukó'oviti, enepone yutóxovoku iha xâne apeínoatine inámati apéyeati ákotinemomo hunókokoku xoko Itukó'oviti.

⁴Ítikapunoe xâne ixómoti elóke okóvo ikéneke Vúnae. Aúngopomomaka ngó'iyea: “Aélokenoe yokóvo.”

⁵Konókoti iyúseyea kixévoku ya nonékuke uhá koeti xâne itíkivo kásati omíxone, ákotimomaka itikápu húketi ímainevo, vo'oku yé'exopovone aúkopovope Vúnae. ⁶Hako pipokéxinoa iséneu ne koêkuti koekúti, itea yáma nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti yâha ya orásaum, yepemoâti kousexinopi nékone, koêkumomaka íkero'ixivo xokóyoke. ⁷Yane enepone hána'iti úhepeko isoneúti ukeâti xoko Itukó'oviti, ákoti itoâti éxea koêku, énomonemomo porexópi ákoyea pepákexapu iséneu ikéneke Kristu Jesus.

⁸Tumúneke únzexe ra yúndoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hara motokeâti ímeheixi iséneuke: uhá koeti koati kaná'uti koekúti motovâti koyúhoyeokono itúkeovo únati, koane uhá koeti ponóvoti yoko sasá'iti koekúti, yoko uhá koeti uhé'ekoti koekúti inixóneti itúkeovo koati ihayú'iuti. Enepo itukapu koati únateoxo koane motokeâti iháyú'ikeokono, itúkapu énomone ovóheixo iséneuke. ⁹Enepone ihíkavvoti ínzikaxeopikenoe, enepone némo, koane kémone, yoko

neíxone njokóyoke, énomone héka. Yanê'e, Itukó'oviti ovomô xikóyokenoe, enepone úkeaku uhá koeti úhepeti isoneúti koane asako omixóneti.

Íkoro'ixinova Poúlu ne íhae Filípu

¹⁰Yupíhova elókeyea ongóvo ikéneke Vúnae kó'oyene, vo'oku tiríxopovonemaka pehúkinonu hivó'oxinuke ya nóngoneke, yéxokovo pe kétarakopinu ike xu'íkeneyeano ákoyea péhoenonu. Yoko kóyékune ápeyea péhoenonu yanekóyoke, itea kali okínoke, akó'oti yoxéneoe hivó'oxinu. ¹¹Yoko haina vo'ókuke ápeyea nóngone, kó'inokeneye yunzó'inopi, vo'oku éngo'okovane ra ngóyeku. Koêkúti ngoêku, ako pepákexapu inzóneu. ¹²Éngo'okovane véngea ne uhá koeti koekúti, yusíkotu itúkeovo ákotike apeínonuti, yusíkotu itúkeovo unátieakuke ngoêku. Uhá koeti koêkúti vékoku ne xâne, véngoane, kuteâti imandáxovotike koane épekeonuke hímakati. Kúteanemaka ákotike nóngone koane énotike, aínovone véngoku. ¹³Índoa véngea uhá koeti koekúti ya xunákoke Vúnae, enepone ixómoti koxunákonu. ¹⁴Itea kóyeane íninja itúkeovo únati, koeku hivó'oxinu ya tiú'itike koekúti véngoku. ¹⁵Itínoe íhae Filípu, yéxoanemaka koêku enepo iná turixóvo koyúhoyeovo ne inámati ihíkavuti koyúhoti koeku Jesus xepákukenoe, yaneko imbúhikoapeaku Masêdonea. Yéxoanoe ákoyea po'i êgereja huvó'oxonuti ya nóngoneke, ákoti itukapu itínoe. ¹⁶Muhíkova ovo'íngo ya Tesálonika, ápenoe péhoenonu. Yoko haina póhuti pího ne kali púyaenovonuke yokóvo ya nóngoneke, itea kényukoano ne péhoenonu. ¹⁷Yoko haina ngónokea ngo'íparayea yonó'oxo inzóneu, itea hara ngahá'a noínjea kurí'uxeovomo yehópo xoko Itukó'oviti vo'ókuke ra hivó'oxinuke. ¹⁸Namúngoane ne uhá koeti péhoenonu. Kalíhani ákoyea iyónoangu ne po'ínu. Usó kixínenoa ne nóngone yane péhoenonu xoko Epaforodítu. Yoko enepora púyaenovonunoe yokóvo, kutí kôe úheti ihopúneti itopónoti Itukó'oviti, kuteâtimaka koeku hó'openo oró'oeti íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ínixeá Itukó'oviti unáko nê'e, koane úhepetinoamaka isóneu. ¹⁹Uhá koeti koekúti nékone, kousókinopeatinoemo Únaem Itukó'oviti. Vo'oku koati ákoti hunókoku ne únatinoe koekúti, yupihóvoti itúkeovo ihayú'iu, évekinopeakunoe ya xoko Kristu Jesus. ²⁰Itukapu Itukó'oviti, Ha'a úti, ihayú'ikakana ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneye.

Hunókoku yútoe Poúlu

²¹Yúnzoiko póhutihiko kasása'iupo Kristu Jesus yáko. Enepora po'ínu úti xoko Jesus njokóyoke, yúhoikopinoemaka. ²²Kúteanemaka koêku ne uhá koeti kasása'iupo Jesus yáyeke, yúhoikopinoemaka, ínapoxo ne po'ínu úti xoko Vúnae ko'ítuketi ya óvokuke koati payásoti nâti, enepone Sêza.

²³Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo. Hunókokune.